

Anton Tšehhov

KOLM ÕDE

K O M Õ Ö D I A

kahe vaatuses

Три сестры, 1900

Vene keelest tõlkinud Otto Samma

Esietus 27. novembril 2021 Endla Teatri Kүүinis

lavastaja,
kunstnik ja muusikaline kujundaja
INGOMAR VIHMAR

kostüümikunstnik
JAANUS VAHTRA

valguskunstnik
IIRIS PURGE

• • •

etenduse juht
SILJA KOPPEL
valgusmeistrid
IIRIS PURGE ja KARMEN TELLISAAR

helimeister
TARMO JÜRGENS

kostümeerija
LILII LUUSEPP

grimeerija
SIRLE TEEÄÄR

lavameister
LAURI ALLIKAS

Olga
CARMEN MIKIVER

Maša
KLEER MAIBAUM

Irina
KADRI RÄMMELD

Nataša
JANE NAPP või **CARITA VAIKJÄRV**

Andrei
PRIIT LOOG

Kulõgin
ANDRUS VAARIK

Veršinin
JAAN REKKOR

Tusenbach
KARL-ANDREAS KALMET

Tšebutõkin
MÄRT AVANDI

Soljonoj
ENN KEERD

Anfissa
JANE NAPP või **CARITA VAIKJÄRV**

Ferapont
INGOMAR VIHMAR

Autobiograafia? Mul on haigus: autobiografofoobia. Endast mingisuguste üksikasjade lugemine, veel rohkem avaldamiseks kirjutamine – see on mulle tõeline piin. Saadan eraldi lehel mõned daatumid – pelgad tööga, aga rohkem ei suuda.

Mina, A. P. Tšehhov, olen sündinud 17. jaanuaril 1860. a. Taganrogis. Õppisin algul kreeka koolis keiser Konstantini kiriku juures, pärast Taganrogi gümnaasiumis. 1979. aastal astusin Moskva ülikooli arstiteaduskonda. Tollal polnud mul teaduskondadest üldse õiget arusaamist ja ma ei mäleta, mis kaalutlustel sai valitud arstiteaduskond, kuid hiljem pole ma kahetsenud seda valikut. Juba esimesel kursusel hakati mu töid trükikima nädalajakirjades ja ajalehtedes ning need kirjandusega tegelemised omandasid juba kaheksakümnendate aastate algul pideva, professionaalse iseloomu. 1888. a. sain Puškini preemia. 1890. a. sõitsin Sahhalinile, et pärast kirjutada raamat meie sundasumisele saadetute kolooniast ja sunnitööst. Võtmata arvesse kohtuaruandeid, retsensioone, följetone, väikesi artikleid, kõike, mis päevast päeva kirjutatud ajalehtedele ja mida nüüd oleks raske üles otsida ning kokku koguda, olen ma 20-aastase kirjandusliku tegevuse jooksul kirjutanud ja trükis avaldanud üle 300 trükipoogna novelle ja jutustusi. Olen kirjutanud ka teatritükke.

Ma ei kahtle, et meditsiiniliste teadustega tegelemine on avaldanud tõsist mõju mu kirjanduslikule tegevusele; need on tunduvalt avardanud mu vaatlusala, rikastanud mind teadmistega, mille tõsist väärtust minule kui kirjanikule suudab mõista üksnes see, kes ise on arst; need on avaldanud ka suunavat mõju, ja vististi on mul läheduse tõttu meditsiinile õnnestunud vältida paljusid eksimusi. Loodusteaduse ja teadusliku meetodi tundmine on mind alati valvsa hoidnud, olen püüdnud, kus see võimalik, arvestada teaduslikke andmeid, ja kui see võimalik polnud,

eelistasin üldse kirjutamata jätta. Tähendan muu-
seas, et kunstiloomingu tingimused ei võimalda
alati täielikku kooskõlastamist teaduslike andme-
tega; ei saa kujutada suuremist mürgi kätte laval nii,
nagu see tegelikult toimub. Kuid kooskõlastatud
teaduslike andmetega peab tunda olema ka sel-
les tinglikkuses, tähendab on vaja, et lugejale või
vaatajale oleks selge, et see on ainult tinglikkus ja
tal on tegemist asjatundliku kirjanikuga. Belletris-
tide hulka, kes suhtuvad eitavalt teadusse, ma ei
kuulu; ja nende hulka, kes kõigeni küünivad oma
mõistusega, ei tahaks ma ka kuuluda. /---/

*Sellise enesetuvustuse saatis Tšehhov 11. oktoobril
1899. aastal Grigori Rossolimole, kui too Tšehhovilt
ühe meditsiinalmanahhi tarbeks autobiograafiat
palus. Ja kuigi selleks ajaks oli Anton Tšehhov juba
tunnustatud kirjanik ning tema näidenditestki olid
„Ivanov“, „Kajakas“ ja „Onu Vanja“ juba lava- ja
trükivalgust näinud, pidas ta ennast siiski eelkõige
arstiks ning võttis kirjanikutööd pigem hobina.
Või nagu ta 1888. aasta 11. septembril oma kahest
elualast Aleksei Suvorinile kirjutas:*

Ma tunnen ennast reipama ja rahulolevama-
na, kui teadvustan endale, et mul on kaks ala,
mitte üks. Meditsiin on minu seaduslik abikaasa,
kirjandus aga armuke. Kui üks mind ära tüütab,
magan teisega. Selline eluviis on võib olla korratu,
kuid see pole igav ning pealegi ei kaota kumbki
minu reetlikuse pärast absoluutselt mitte midagi.
Kui mul ei oleks meditsiini, vaevalt ma siis oma
jõudeaja ja üleasured mõtted kirjandusele kin-
giks. Minus pole distsipliini.

Selles, et Anton Tšehhovist sai maailmakuulus näitekirjanik, võib suuresti „süüdistada“ lavastajat, teatrijuhti ja näitekirjanikku Vladimir Nemirovitš-Dantšenkot, kes 1898. aastal asutas koos näitleja ja lavastaja Konstantin Stanislavskiga Moskva Kunstiteatri. Just tänu Nemirovitš-Dantšenko veenmistele lubas Tšehhov Kunstiteatris lavastada oma näidendi „Kajakas“, mille esmalavastus 1896. aastal Peterburi Aleksandri teatris oli kolinaga läbi kukkunud. „Kajaka“ uuslavastus Kunstiteatris 1898. aasta sügisel oli aga ülim õnnestumine ning oma järgmised näidendid kirjutas Tšehhov just sellele teatritele. Oma mälestusteraamat „Minevikust“ meenutab Nemirovitš-Dantšenko Tšehhovi „Kolme öe“ sünnilugu nii:

Enne kui istuda näidendit kirjutama, valmistas Tšehhov väga kaua materjali ette. Ta kandis kaasas väikest paksu märkmikku, millesse ta kandis üksikuid, lennult haaratud või loetud, tema tegelasile iseloomustavaid lauseid. Kui oli kogunenud küllaldane arv üksikasju, milledest, nagu talle näis, moodustusid osad, ja kui ta oli leidnud iga vaatusse meeleolu, – siis ta asus kirjutama näidendit vaatuste kaupa. Tegelasid olid talle täiesti selged, kusjuures tema kirjutamismaneeri juures nad jäid kogu näidendi kestel muutumatuks. Mingisuguste „ümbersündimistega“, millesse ta ei uskunud, ta ei tegelenud. Sündmused näidendeis roomasid, nagu selle ajastu elugi, – loiuult, nähtava loogilise seoseta. Inimesed tegutsesid rohkem juhuste mõju all, ise nad oma elu ei ehitanud. Siin on tema esimene vaatus: nimepäev, kevad, lõbus, linnud laulavad, päike paistab heledalt. Teine – labasus haarab pikka-

mööda oma kätte võimu tundlike, öilsalt tunnetavate inimeste üle. Kolmas – tulekahi naabruses, kogu tänav on tules; labasuse võim on sügavam, inimesed nagu siplevad oma elamustes. Neljas – sügis, kõigi lootuste purunemine, labasuse triumf. Inimesed on nagu malendid nähtamatute mängijate käes. Naeruväärne ja liigutav, öilsus ja väiklus, mitterumalus ning jaburdus põimuvad ja omandavad erilise teatrilise helisevuse, – inimhäälte ja välisheelide harmoonia – kuskil viiul, kuskil tänavauljanna harfiga, seal äkki tuul ahjus, aga seal – tulekahjusignaaliid.

• • •

Täna on mu sünnipäev: 39 aastat. Homme tähistame, minu siinsed tuttavad prouad ja preilid (keda kutsutakse antoonovkateks) saadavad ja toovad kingitusi.

Anton Tšehhovi kiri Jaltast oma õele Mariale Moskvasse 16. jaanuaril 1899.

Kui Eestis seostub sõna antoonovka peamiselt hapuka õunasordiga, siis Anton Tšehhovi elu- ja loomeloolises kontekstis nimetatakse antoonovkateks tema arvukaid austajannasid ning tänapäeval ka Tšehhovi nimeliselt teadaolevaid armukesi, keda oli kolmekümne ringis. Tšehhov oli peaaegu kahe-meetrine – 186 sentimeetrit pikk – ilus mees, tõeline seelikukütt, kuid naistesse suhtus ta, pehmelt öeldes, üleolevalt. Naised löid talle külge ja jahtisid teda, tema aga otsis viise, kuidas neid distantsil hoida. Tšehhovi romaanid ei seganud üksteist, mõned neist kestsid 10-12 aastat ja ikka mitmete naistega samaaegselt. Mõned suhted olid kirglikumad, mõned platoonilisemad, mõnel juhul tegi Tšehhov isegi abieluettepaneku, et see siis kohe tagasi võtta. Tšehhovi armukeste hulgas oli nii vallalisi kui abielunaisi, kirjanikke, kunstnikke ja näitlejannasid ning lihtsalt õe Maria sõbratare. Mitmed neist said ka Tšehhovi kirjanduslike tegelaste prototüüpideks. Siiski on Tšehhov seelikukütina tänapäevani praktiliselt tundmatu – suuresti sellepärast, et ta ei pidanud oma vallutuste kohta donžuanlikke nimekirju ning tema kirjavahetuses sisalduvad pikantsemad seigad tsenseeris pärast tema surma õde Maria. Kui 1970ndatel hakati ette valmistama Tšehhovi kogutud teoste ja kirjade avaldamist, andis kirjniku siivsa kuvandi säilitamiseks oma panuse ka riik – 1968. aastal välja antud dekreediga number

02030 keelustas NLKP Keskkomitee kõigi Tšehhovit trivialiseerida või diskrediteerida võivate kirjade avaldamise.

Mis puutub aga „Kolme õe“ prototüüpidesse, siis on teada, et 1896. aastal saatis Tšehhov Taganrogi raamatukogule õdede Brontë'de biograafia – loo kolmest kitsikusse sattunud andekast ja õnnetust tüdrukust, kelle vennast, tüdrukute kunagisest iidolist, on saanud joodik ja tühikargaja. Kolme õe motiiv saatis Tšehhovit aga läbi kogu elu – nii on tema näidendi prototüüpideks nimetatud ka Goldenite, Markovate, Janovate, Lintvarjevate, Zimmermannide ja Šavrovate õdedekolmikuid, kellega Anton oma elus kokku puutus.

• • •

Kui uskuda Anton Tšehhovi isiklikke märkmeid, siis idee kirjutada näidend „Kolm õde“ tekkis tal 1898. aasta lõpus või 1899. aasta alguses – just siis hakkavad tema märkmikesse ilmuma selle näidendi olustikku ja tegelasi puudutavad ülestähendused. Näidendit kirjutama hakkab Tšehhov 1900. aasta augustis ning näidendi esimene variant valmib oktoobri teises pooles. 16. oktoobril 1900 kirjutab Tšehhov Maksim Gorkile:

Noh, mu armuline härra, selle kuu 21-sel sõidan Moskvasse ja sealt välismaale. Kujutlege ainult, ma kirjutasin näidendi. Kuid et see läheb lavale mitte nüüd, vaid alles tuleval hooajal, siis ma puhtalt ümber ei kirjutanud. Seisku niisama. Kole raske oli „Kolme õde“ kirjutada. Kolm kangelannat ju, igaüks peab olema isemoodi ja kõik kolm on – kindrali tütred! Tegevus toimub Permi-laadses provintsilinnas, miljöö – sõjaväeline, suurtükivägi.

Pärast „Kajaka“ ja „Onu Vanja“ menu ei saanud teater enam Tšehhovi uue näidendita läbi. Sel viisil oli meie saatus sellest ajast peale Anton Pavlovitši käes: saame näidendi, saame ka hooaja, ei saa näidendit – kaotab teater oma aroomi. On loomulik, et me tundsimme huvi kirjaniku töö arenemise vastu. Kõige värskemaid teateid me saime O. L. Knipperilt. Kuid siiski: mispärast on tema kõigest nii hästi teadlik? Mispärast langeb temalt igal hetkel kord sõnake Anton Pavlovitši tervise kohta, küll Krimmi ilmastiku, küll näidendi, küll Tšehhovi Moskva-sõidu või mittesõidu kohta?... Viimaks läkitas Tšehhov üldiseks rõõmuks uue näidendi esimese vaatuse – pealkirjata. Siis tuli teine vaatus, kolmas, – puudus ainult viimane. Viimaks saabus ka Anton Pavlovitš ise ühes viimase vaatusega ja määrati näidendi lugemine autori enese juuresolekul. Fuajeesse asetati suur kaleviga kaetud laud, kõik istusid selle ümber, Tšehhov ja näitejuhid keskel. Koos olid: kogu trupp, teenistujad, mõned töolistest ja rätsepatest. Meeleolu oli ülendatud. Autor oli erutatud ja tundis end juhataja kohal ebamugavalt. Ta hüppas alatasa üles, eemaldus, kõnniskles, eriti neil minuteil, kui kõnelus võttis tema arvates ebaõige või lihtsalt temale ebameeldiva suuna. Vahetades muljeid äsja loetud näidendi üle nimetasid ühed seda draamaks, teised – tragöödiaks, märkamata seda, et need märkused viisid Tšehhovi segadusse. Üks oraatoreist, idamaise aktsendiga, püüdes hiilata oma advokaatliku ilukõnega, alustas paatosiga oma kõnet trafaretsete sõnadega: „Ma põle põhimöttölösölt autoriga nõus, kuid ...“ jne.

Seda „põhimöttölösölt“ Anton Pavlovitš ei talunud. Ta lahkus teatrist, püüdes jääda tähelepanematuks. Kui tema puudumine selgus, ei taibanud me kohe toimunut ja arvasime, et autor on haigestunud.

Vestluse lõppemise järel tormasin ma Tšehhovi korterisse ja leidsin ta mitte ainult tusasena ja nukrana, vaid ka vihasena, mida temaga harva juhtus.

„Ei või ju nii, kuulge ... Põhimöttölösölt! ...“ - hüüdis ta, osatades oraatorit.

Trafaretne lause vist katkestas Anton Pavlovitši kannatuse. Kuid oli veelgi tähtsam põhjus. Osutus, et näitekirjanik oli veendunud, et ta on kirjutanud lõbusa komöödia, aga lugemisel pidasid kõik näidendit draamaks ja nutsid seda kuulates. See sundis Tšehhovit arvama, et näidend on arusaamatuks jäänud ja läbi kukkunud.

Nii meenutab „Kolme õe“ esimest proovi Konstantin Stanislavski oma raamatus „Minu elu kunstis“. „Kolme õe“ esimene lugemine Kunstiteatris toimus 29. oktoobril 1900. Tšehhov viibis Moskvast kuni 11. detsembrini ning osales peaaegu kõigis sel perioodil toimunud „Kolme õe“ proovides ning kirjutas teksti ümber. Detsembris sõitis Tšehhov oma halvenenud tervise tõttu Euroopasse ning näidendi viimased ümberkirjutused saatis ta Moskvasse juba eemal viibides, vahetades lavastajate ja trupiga mitmeid täpsustavaid ja kommenteerivaid kirju. Endiselt oli autor veendunud, et „Kolme õe“ on komöödia, mitte draama – käsikirjale ta küll žanrimääratlust ei lisa, kuid kui näidend 1901. aastal trükkis ilmus, siis pahandas sellele ilmselt Nemirovitš-Dantšenko lisatud draama-määratlus Tšehhovit üsna tõsiselt.

Grand success embrasse mon bien aimé. Olga
Olga Knipperi telegramm Tšehhovile, 31. jaanuaril
1901.

„Kolme öe“ esietendus Moskva Kunstiteatris toimus 31. jaanuaril 1901. Ödesid kehastasid esmalavastuses Margarita Savitskaja – Olga, Olga Knipper – Maša ja Maria Andrejeva – Irina; Andreid mängis Vassili Lužski; Natašat Maria Lilina; Veršininit Konstantin Stanislavski ja Tusenbachi Vsevolod Meierhold. Kui Stanislavski kirjelduste järgi oli Knipper rolliga hädas, siis Tšehhov, kes lavastust ise alles septembris nägi, arvas, et vaid Knipper (nüüdseks juba Knipper-Tšehhova, sest autor ja näitlejanna olid mais abiellunud) mängib tema näidendit, kõik muu on Stanislavskilikult üle paisutatud. Septembris tegi Tšehhov trupiga ka mõned proovid kaasa – „lavastasin tüki läbi,“ nagu ta ühes kirjas ütleb

– ja teatas, et nüüd on „Kolm öde“ veel parem kui varem. Publik ja kriitika olid Kunstiteatri lavastuse juba alul üsna positiivsete nootidega vastu võtnud, näidendi ja lavastuse menu aina kasvas ning „Kolm öde“ jäid Kunstiteatri repertuaari pikkadeks aastateks.

• • •

„**K**olmel öel“ on suur menu, aga ainult sel juhul, kui on kolm head, noort näitlejannat ja kui näitlejad oskavad kanda sõjaväevormi. Näidend pole provintsi jaoks kirjutatud.

Tšehhovi kirjast G. M. Tšehhovile, 8. märtsil 1901.

Üsna pea pärast „Kolme öe“ esmalavastust Moskva Kunstiteatris jõudis see paljudele Venemaa teatrilavadele ning ka Euroopa lavad võtsid „Kolme öe“ kiiresti vastu – Berliinis esietendus näidend juba 1901. aasta sügisel ning veel autori eluajal tõlgiti „Kolm öde“ ka tšehhi, prantsuse ja itaalia keelde. Tänapäevaks on Tšehhovist saanud üks maailma enimlavastatud näitekirjanikke ning „Kolme öde“ on tõlgendatud kõikvõimalikel viisidel. Näiteks 2013. aastal tõi lavastaja Oriza Hirata Jaapanis Osakas lavale töötluste, mis kandis nime „Kolm öde. Android-versioon“ ning kus inimnäitlejate kõrval tegid kaasa ka kaks tehisintellekti esindajat – noorimat öde lkumit (Tšehhovi Irinat) kehastas android Geminioid F ning üht teenijatest mängis robot Robovie-R3.

Eestis lavastati „Kolm öde“ esimest korda 1915. aastal Vanemuises. Lavastuse näitejuhiks oli Ants Simm, kes ise kehastas ka Veršininit, Olgana astus üles Olli Teetsov, Mašana Anna Altleis ja Irinana Emmy Treumundt.

Anton Tšehhov suri 2. juulil 1904. aastal Saksamaal Badenweileris. Tema tervis oli kahekümne aasta jooksul põetud tuberkuloosi tõttu hävinenud ning Saksamaale sõitis ta teadmisega, et elusalt enam koju ei naase. 1. juuli õhtul jäi hotellituppa kutsutud arstil teda nähes vaid pead raputada ja pudel šampanjat tellida. Tšehhov võttis klaasi, lausus naeratades: „Ma pole ammu vahuveini joonud...“, jõi klaasi tühjaks, heitis pikali ja suri. Tema sõber ja kolleeg Maksim Gorki meenutab oma essees „A. P. Tšehhov“ Tšehhovi ärasaatmist nii:

Mitte keegi pole nii selgelt ja peenelt kui Anton Tšehhov mõistnud elu pisiasjade traagikat, enne teda pole keegi osanud inimestele nii halastamatu tõetruudusega maalida häbiväärset ja kurba pilti nende elust väikekodanliku argipäeva tuhmis kaoses.

Tema vaenlaseks oli labasus; kogu eluaja võitles ta labasuse vastu, naeris seda välja ja kujutas kiretu, terava sulega, osates näha labasuse hallitust isegi seal, kus esimesel pilgul kõik oli korraldatud väga hästi, mugavalt, isegi hiilgavalt ... Ja labasus maksis talle kätte näruse tembuga, pannes tema põrmu – poeedi põrmu – austrite veoks määratud vagunisse. /---/

Moskvas nii „hellalt armastatud“ kirjaniku kirst toodi kohale mingisuguses rohelises vagunis, mille ustele oli suurte tähtedega kirjutatud: „Austrite veoks“. Osa väikesest rahvahulgast, kes oli jaama kogunenud kirjanikku vastu võtma, läks Mandžuriast toodud kindral Kelleri kirstu järel ja imestas väga, et Tšehhovit maetakse sõjaväeorkestriga. Kui eksitus selgus, hakkasid mõned lõbusad inimesed muigama ja itsitama.

Tšehhovi kirstu taga sammus umbes sada inimest, mitte rohkem; hästi jäid meelde kaks advokaati, mõlemal uued kingad jalas ja kirjud lipsud ees – peigmehed. Ma kõndisin nende taga ja kuulsin, et üks V. A. Maklakov, rääkis koerte tarkusest, teine, tundmatu, kiitis oma suvila mugavusi ja selle ümbruse maastiku ilu. Üks lilla kleidiga daam, kes kõndis pitspäevvarju all, rääkis sarvprillidega vanamehele:

„Ah, ta oli haruldaselt kena ja teravmeelne ...“
Vanamees kõhatas umbusklikult. Ilm oli palav, tolmune. Leinarongi ees ratsutas majesteetlikult paks politseinik rammusa valge hobuse seljas.

...

NB! Kõik Tšehhovi elu- ja loomelugu puudutavad kuupäevad kavas on toodud vana kalendri järgi.

Kavas on kasutatud tsitaate Vladimir Nemirovitš-Dantšenko mälestusteraamatust „Minevikust“ (Tallinn 1949, tõlkinud Feliks Moor), Konstantin Stanislavski mälestusteraamatust „Minu elu kunstis“ (Tallinn 1948, tõlkinud Bernhard Linde), Maksim Gorki artiklikogumikust „Kirjandusest“ (Tallinn 1960, tõlkinud Olga Samma ja Kira Sipjagina) ning Anton Tšehhovi ja tema kaasteeliste kirjavahetusest (tõlkinud Anne-Ly Sova), mis on leitav veebilehelt <http://chegov-lit.ru>. Lisaks lavastuse proovifotodele, mille tegi Anne-Ly Sova, on kavas trükitud ka CC0 litsentsiga fotod Anton Tšehhovist Jaltas 1900. aastal ning Olga Knipperist „Kolme õe“ esmalavastuses 1901. aastal. Lavastuse plakati foto tegi Andres Adamson. Kava koostas Anne-Ly Sova, kujundas Ilona Rääk.

lavastusjuht Andrus Jõhvik
pealavameister Kaido Päästel
vanemlavameistrid Ando Loosaar, Fred Laur, Janek Lipponen
lavameistrid Lauri Allikas, Sergei Peetso, Kristo Paddernik
dekoratsioonide valmistajad Kaido Päästel, Viljar Viik
butafoor-dekoraator Kaido Torn
tekstiilide värvija Anu Heinsalu-Diževski
kostüümiala juhataja Ester Kasenurm
kostüümide õmblejad Urve Kasenurm, Urve Enne, Epp Mõts
grimmiala juhataja Ivi Smeljanski
grimeerijad Sirle Teeäär, Karina Pajunurm
kostümeerijad Kärt Altjõe, Lili Luusepp
inspitsient-revisiitorid Anu Hövel, Astrid Kivila, Silja Koppel
heliala juhataja Siim Rohtväli
helimeistrid Tarmo Jürgens, Janek Vlassov
valgusala juhataja Margus Vaigur
valgusmeistrid Karmen Tellisaar, Ivar Piterskihh, Iiris Purge
videoala juhataja Argo Valdmaa
videomeister Antti Aalmaa
muusikajuht Feliks Kütt
turundus- ja kommunikatsioonijuht Inger Lilles-Nestor
trupijuht Aigi Veski
peaadministraator Ain Miilberg
haldusjuht Kaido Lüll
dramaturgid Anne-Ly Sova, Ott Kilusk
peakunstnik Liina Unt
loominguline juht Ingomar Vihmar
teatrijuht Roland Leesment

SA Endla Teater 111. hooaeg
Keskväljak 1, Pärnu 80010
kassa 442 0666, info 442 0667
www.endla.ee

Teatri toetajad ja koostööpartnerid:

pärnu

CRAMO
ehitusseadmete rent

pajõ
TRÜKIKODA

ERR

Pärnu Postimees

KUKU

ESTONIA
Spa Hotell

EPS
TERM
AS Reideni plaan

tervis
ravispahotell

Autoriõigusi vahendab
Eesti Teatri Agentuur

EESTI TEATRI
AGENTUUR